EX SCIENTIA SPES
JULIUS S. HELD

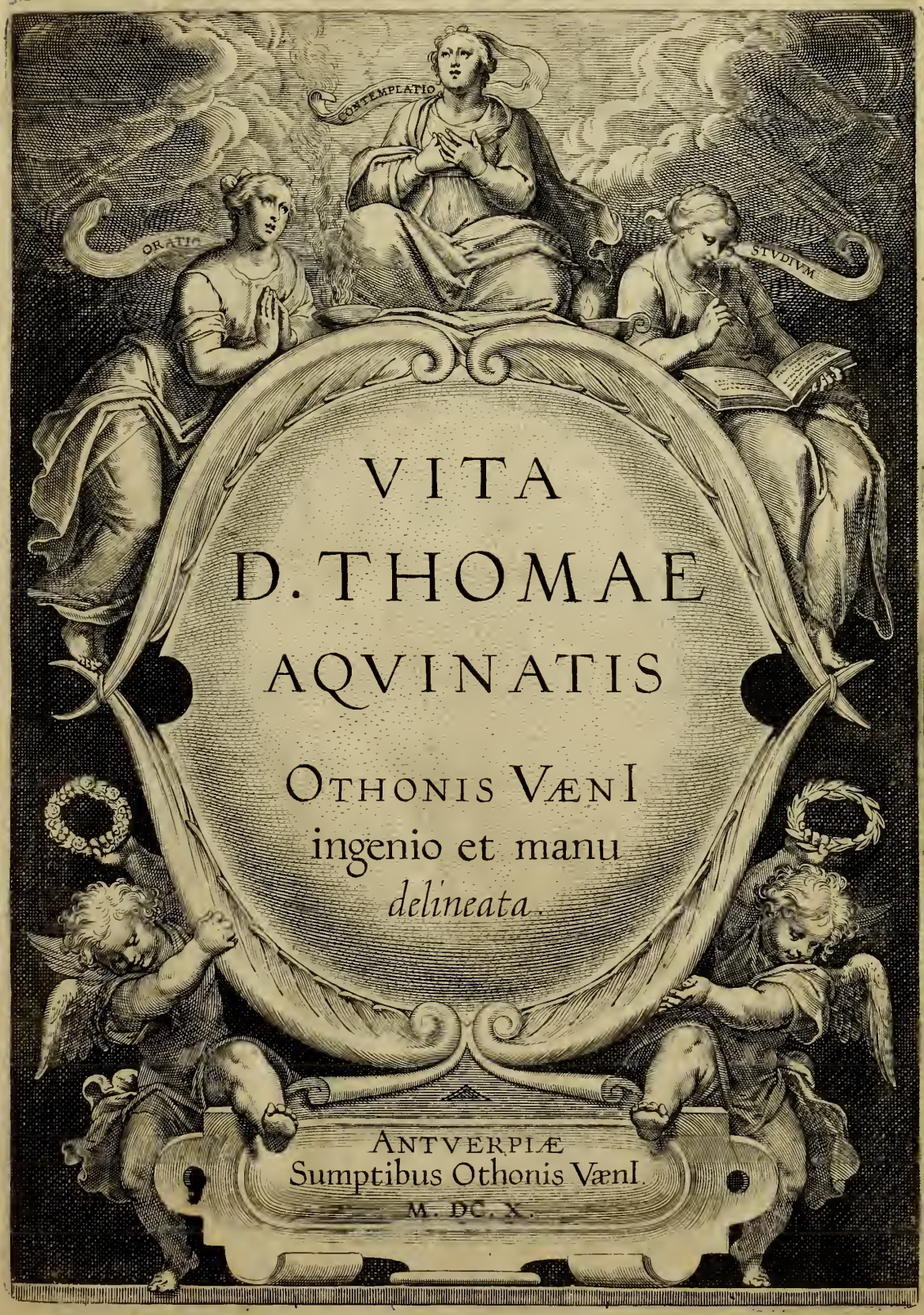

VITA D. THOMAE AQVINATIS

OTHONIS VÆNI
ingenio et manu
delineata.

ANTVERPIÆ
Sumptibus Othonis Vænl.
M. DC. X.

REVER^MO PATRI

PATRI

INACHO DE BRIZVELA

S. T. PROFESSORI

SERENMO

ALBERTO ARCHIDVCI

A CONFESSIONIBVS

ET EIDEM A CONSILIO STATVS

OTHO VAENIVS cliens

L. M. D. D.

Pro D. Thoma Aqvinate.

Magne Thoma, exili tentantem carmine laudes
Maxima quas tellus, nec capit vnda tuas:
Imbue fœcundo me desuper ætheris hausti,
Inq; meo regnet spiritus ore tuus.
Ore tuo audendum, sine te, vox deficit infans,
Siue tuos ortus dicere, siue genus
Gentis ab illustri deductum stemmate Aqvinæ
Coner, vbique expers littoris vnda patet.
Stemmata neu tangam, quis diæ mentis acumen
Altius humana mente referre queat?
Ecquis inexhaustum doctrinæ pondus & artes?
Ipse quibus cessit Lynceus ille sophus
Maximus Albertus, doctor tuus, omnibus vnus
Altior, at solo te tamen ille minor.
Hoc mores meruere pij, calidæq; profusæ
Sole oriente preces, Sole cadente preces.
Audiit, & casto nuruum castissima, cæli
Fauit Hera, & studiis adfuit æqua tuis,
Largiter inspirans diuinæ particulam auræ,
Vocis & afflatu te propiore rigans.
Inde per attonitas noua tot miracula terras,
Multa tuam vitam, multa secuta necem.
Omnia quæ proauis liquidè spectata, per orbem
Vera fides sparsit, seraq; sparget anus.
Priscaq; tot veterum dum scripta, vel æra legentur,
Te quoque cuncta legent sæcula, cuncta colent.

Max. Vrientius.

D. THOMAE AQVINATI,
pro Vita eiusdem formis excusa.

Fax orbis, fideiq; sacræ lux inclyta, cuius
Nomen Aquinatum poterat clarescere ceris,
Nî propriis mens fœta bonis, exosaq; patrum
Stemmata, degeneris solatia languida turbæ,
Calcasset regalem apicem: nî pectoris artes,
Ingentisq; animi virtus contermina cælo,
Doctrinaq; iubar Phœbeæ lampados instar
Fuscasset titulos, velut astra extincta, minores:
Ecce tibi vultus, quos orbi Parca superbo
Inuidit, studiosa manus reparare laborat

Ingenio

Ingenio cæli; ſpirantesq́; arte figuras
Puluerea è maßa, buſtiq́; leuare fauillis.
Sed quanta eſt pars iſta tui, quam viuidæ adumbrat
Aemula charta animæ, mendaciáq; æra loquuntur?
O liceat ſophiæ pelagus, quod pectore vaſto
Aeſtuat, ingenij bolide explorare! Mineruæ
O liceat penetrale adytis luſtrare recluſis!
Prô quantus Iliaci ſplendor ſtupefacta feriret
Lumina, cùm exiles radij chartiſq; reflexi,
Quos felix tenui rima tranſmiſit arundo,
Viuaces aquilarum oculos caligine velent?
Nec ſtupeo, vlteriora animo dum perlego. tanta
Præcipitat laudum ſeries: ſtupor ipſe ſtuporem
Exuit, exarmatq; hærentia corda rigore.
Quis tituli numeros numeris, quis Neſtore dignas
Vocibus æquarit voces? Tibi Stoica plaudit
Porticus, & cedit tremulas Academia ſedes
Diuinum venerata decus. Nec enim ampliùs vlli
Palladij latices vndantia corda rigarunt.
Iam verò ſuperos quantùm tranſcenderis axes
Aethereum permenſus iter, quæ verba reſignent?
Eloquium tanta laudum ſub mole fatiſcit,
Præcipiteſq; adeò laſſant procliuia currus.
Hot quanto licet ore canant, queis pectus Athenes
Acrius à lima, veſtroq; à pollice vultus
Auctior inſurgit: mihi ſuſpexiſſe licebit
Naturæ indulgentis opus, ſummumq; prementis
Conamen: quæ non diuinæ particulam auræ,
Sed plenos largita haustus, mentemq; polorum
(Quantum homini penetrare datum) Triadoſq; potentem
Auguſtæ. cuius nunc te, ſanctiſſime diuûm,
Detinet aſpectus: cuius ſplendoribus ornant
Te rutili ornanturq; lares. O ſi ora tueri
Concedas! ô ſi te nobis tecta Tonantis
Spectandum exhibeant, qualis quantusq; videri
Aſtricoma ſuper arce ſoles! quæ ſurgeret oris
Maieſtas cælo artificis! quàm congrua cælo!
Quòd ſi dextra impar tantoq; infracta labore
Succeſſu in medio ſudata relinqueret æra;
Forſitan & formam loquerentur fragmina: quodq;
Artificis premeret ſculptura inconduta, fruſta
More Timanteo poſſent intacta profari.
Intereà rebus orbati, paſcimur vmbris,
Et te (ſiqua tamen victuræ poſthuma famæ
Cura angit Superos) memori tranſmittimus æuo.

I. D. T.

De D. THOMAE AQVINATIS multiplici doctrina.

QVis Sophiam totam rectè scit tradere? THOMAS:
THOMAS *nam reliquos eminet ante Sophos.*
Quis Logices reddet fastigia peruia? THOMAS:
THOMAS *nam Logices omne recludit iter.*
Quis facilè exponet mihi Naturalia? THOMAS:
THOMAS *Naturæ grande reuelat opus.*
Quis præcepta palàm faciet Moralia? THOMAS:
THOMAS, *quid Virtus, quid Vitiumq́, docet.*
Quis diuina mihi pandit Mysteria? THOMAS:
THOMAS *veram aperit cum ratione Fidem.*
Quis vitam ad superam monstrabit pergere? THOMAS:
THOMAS *exemplo ducit ad astra suo.*

ANDREAS FRVSIVS Societ. IESV.

Hos versus in laudem Doctoris Angelici concinnatos vidi, & approbaui,

Laurentius Beyerlinck, S. T. L.
Canonicus & Censor Antuerpiensis.

Cum Priuilegiis, Pontificio, Cæsareo, Regum Hispaniæ ac Galliæ, & Principum Belgij.

1. C. Boel

EFFIGIES D. THOMÆ AQVINATIS:

Quem Ecclesia Doctorem, scholæ magistrum, hæretici flagellum habuere: quemq; Pius Papa V. quintum Ecclesiæ Doctorem nominare solebat. Hunc Italia nascentem vidit, sanguinis nobilitas celebrauit: Auus eius fuit Comes Sommacolensis, qui Frederici II. Imp. sorore ducta Landulphum progenuit, cui Theodora Comitis Theanensis filia sanctum Thomam peperit.

Antequam naſceretur D. Thomas, Anachoreta quidam ſanctitate eximius, læto matrem prægnantem nuntio cumulauit; maſculam ſcilicet prolem futuram, ac totam familiam eius ſplendore illuſtrandam: monſtrataque imagine Deiparæ ad cuius pedes D. Dominicus flectebat, digito in beatum virum intento, ſimilem filij habitum futurum pronuntiauit.

Eodem quo natus est die, natus est et S. Ambrosius Senensis, et S. Iacobus de Meuania, ambo Ordinis D. Dominici; visæque pleno die in ciuitate Meuaniensi tres mediæ Lunæ in quarum singulis religiosus eius Ordinis apparuit: quibus visis pueri per compita cursitabant clamantes, Ad scholas, Ad scholas: *innuentes scilicet iam tres eximios in mundum Doctores aduenisse.*

Cùm eum aliquando nutrix in balneo abluere vellet, infans chartulam è terris ſublatam (in qua Salutatio Angelica deſcripta erat) quanta vi potuit pugno clauſo retinuit; quam cùm violenter nutrix abſtuliſſet, fletu et clamore eam infans repetijt, quam acceptam ori ingerens deglutijt: vt iam à teneris annis coluiſſe Deiparam visus ſit.

Aquino flammis deleto Cassinum in monasterium Ordinis D. Benedicti à patre relegatur: vbi iam tum à prima ætate radius quidam futuræ sanctitatis emicuit. Mittitur inde Neapolim studijs operam daturus, in quorum medio cursu, anno scilicet ætatis quarto decimo, post longam repulsam, habitum D. Dominici, inscijs parentibus, vt prædictum fuerat, suscipit.

Mater hoc nuntio perculsa, Neapolim statim properat. Thomas verò, audito matris aduentu, à fratribus Romam, ne matri occurreret, deductus est. Latuit id matrem, quæ cognito filium Romam petijsse, eôdem reuersa est. Pius autem iuuenis, omnes occasiones quibus à proposito dimoueri posset, euitans, securitatis gratia Parisios mitti postulat.

Mater rata in sui contumeliam id filium comminiſci, fratres eius, Landulphum et Arnoldum, militiâ claros, mutato animo, litteris incitat, vt Thomam ex Italia in Gallias tranſeuntem ex inſidijs interciperent. Illi lectis litteris, grauiter commoti rem proſpero ſucceſſu conficiunt, et Thomam repertum in prato, iuxta fontem, vnà cum ſocijs, contumelioſè habitum, ad matrem remittunt.

Aggreditur eum blandimentis mater, et omni conatu vt ſacrum deponat habitum allaborat: ſed vbi illum altiore fundamento nixum videt, quàm vt blanditijs flectatur, cuſtodiendum illum in caſtro quodam tradit. Accedunt et ſorores, vt eum à propoſito dimoueant; ſed illo cum ijs ſermonem miſcente, ita repente mutatæ ſunt, vt earum maior, poſthabito mundo, ſacris ſe virginibus aggregaret.

Fratrès tam pio ſororis propoſito magis adhuc in Thomam exacerbati ſunt, eque caſtris reuersi eò furoris peruenerunt, vt poſt multas iniurias cum insigni contumelia, Thomæ illatas, ſacrum habitum discerperent; quod pius iuuenis non modò patienter, ſed magno animi gaudio pertulit, ad maiora adhuc ſubeunda ſeſe præparans.

Porro mater ita aduersus iuuenem commota est, vt fratribus suaserit, eum carceri arctæque custodiæ mancipare. Itaque in arcem Rupem siccam nuncupatam detrusus, multo milite custoditus est; ne qua effugij via pateret; at animosus tiro his omnibus infractus persistens, egregium fortitudinis animique roboris documentum dedit.

Erat ei ergaſtulum hoc velut paradiſus voluptatis, et ſolitudo illa inſtar deliciarum: in qua aſſiduis Deum precibus obſecrabat, vt ſibi in ſancto propoſito conſtantiã infunderet. Interea fratres extrema conantes, impudicum ſcortum, quod pudicum adoleſcentem ad facinus ſolicitaret, ad eum mittunt: non tulit caſtus adolescentis animus impudicæ mulieris illecebras, ſed arrepto è foco titione procacem à ſe feminam abegit.

Ostio clauso, titione quo impudicam feminam fugauerat, crucis figuram in pariete depingit, prostratusque in terram Dominum pro perpetuæ continentiæ dono deprecatur. Et ecce leni corripitur somno, duoque eximio splendore fulgentes Angeli adesse visi sunt, qui cingulo renes eius stringentes, omnem libidinis motum abstulerunt: tanto id quidem cum dolore, vt clamore suo custodes corporis excitaret.

Cùm iam biennio carceris molestias toleraſſet, mater eius diuinum iudi-
cium extimeſcens, Dominicanis fratribus, licet adhuc iratam ſeſe ſimularet,
poteſtatem fecit eum quò vellent educendi: qui auxilio quoque ſororum eius,
eum ſubductis cuſtodibus è caſtro, per feneſtram in ſporta demittunt,
ac mox Neapolim, vbi vota monaſtica emiſit, et inde Romam reducunt.

14. G. Swanenburg

Albertum Magnum in Theologicis aſsiduè cum perpetuo ſilentio audit: vnde factum eſt, vt ei vitio id verteretur, adeò vt à condiſcipulis Bos mutus diceretur. Verùm cùm quodam tempore, Doctoris ſui auctoritate, quæſtionem aliquam, Præſide Alberto, defenderet, tanta id ingenij dexteritate fecit, vt eum Præses non tam reſpondentis, quàm Doctoris eximij officio functum dicens, ſubiungeret: Vos hunc bouem mutum vocatis, ſed tales ille olim mugitus edet, vt mundus eum totus ſit auditurus: *vt reipsa deinde contigit.*

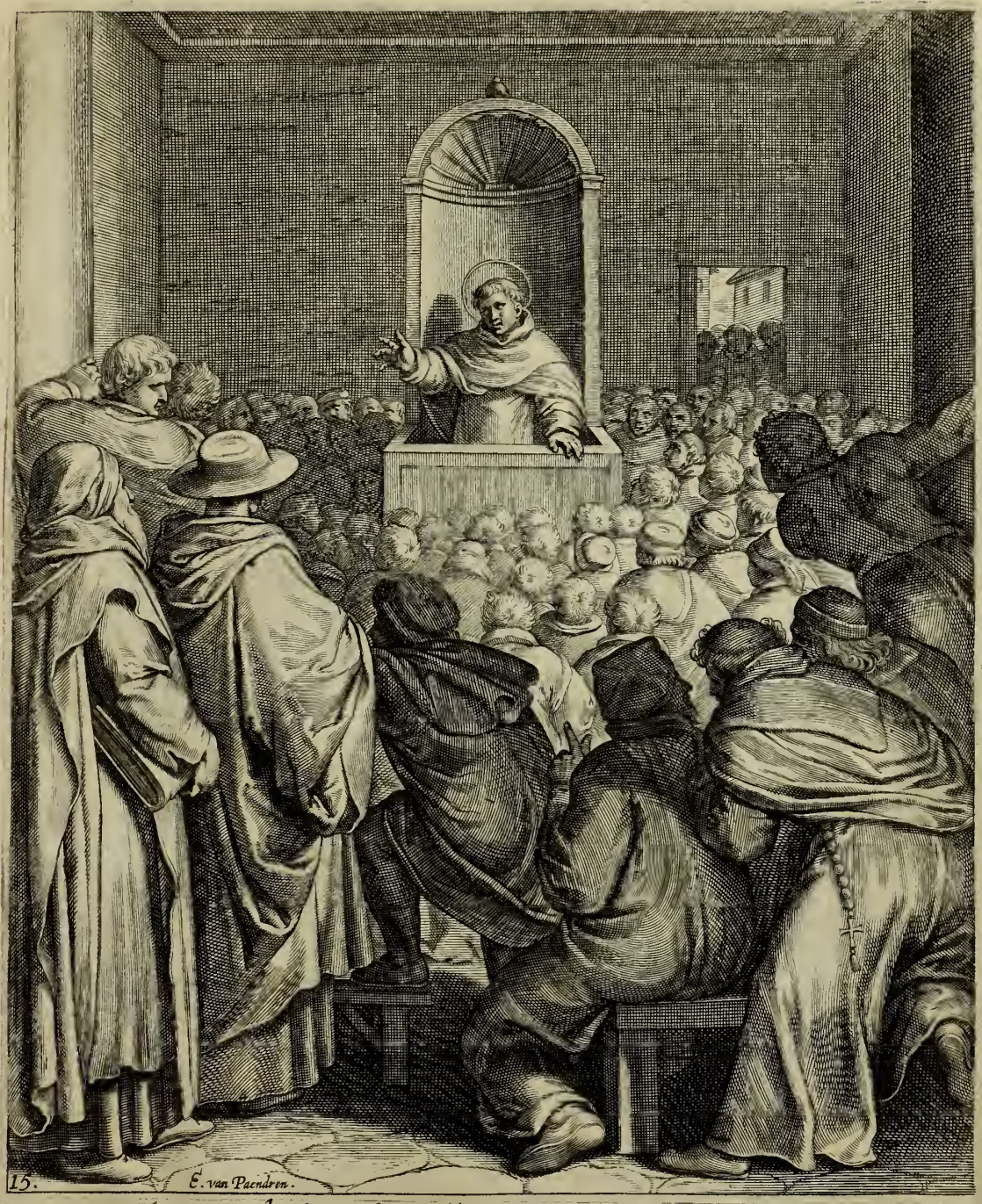

Postquam Coloniæ sub Alberto Magno in sacris studijs non mediocriter profeciſset, Lutetiam venit anno Domini MCCXLVI. *vbi Doctoris nomine et munere, anno ætatis tricesimo insignitus est: in quo ita toto vitæ suæ tempore versatus est, vt toto terrarum orbi egregia eruditionis monumenta reliquerit.*

Sæuire interim cœpit Lutetiæ grauis illa tempestas aduersus Religiosos Mendicantes, qui magno tum temporis honore publicè lectiones habebant, adeò vt Thomas, eiusque collega D. Bonauentura, magna contumelia è scholis publicè electi fuerint. At Thomæ tum lingua tum calamo sese viriliter opponente tranquillitas affulsit; donec tandem diplomate Alexandri Pont. pro voto Religiosorum res composita est.

Cùm graui disceptatione de Ven. Sacramento Eucharistiæ orta, Thomas sententiam suam scripto consignasset, eamque in altari coram Crucifixo posuisset, orans vt eam Christus signo aliquo confirmaret; ecce tibi subitò Thomam à terra sublimem, Crucifixumque ad eum clara voce dicentem: Benè scripsisti de me, Thoma, quam ergo mercedem accipies? *Cui ille,* Non aliam nisi te, Domine.

Cùm pro ſenſu loci alicuius in Iſaia triduo ieiunijs et orationibus inſtitiſſet, nocte quadam ſocius eius Reginaldus duos cum eo loquentes audiuit: quibus abeuntibus, ſocio ad ſe vocato, commentaria in eum locum expeditè admodum dictauit. Quo facto obnixè eum Reginaldus rogauit; vt qui illi fuiſſent, cum quibus tanto tempore locutus erat, aperiret: victus Thomas ait fuiſſe ſanctiſsimos Petrum et Paulum Apoſtolos, qui eum vnà cum Deipara Virgine in dubijs ſæpiùs edocere ſoliti erant.

Intrat cubiculum eius D. Bonauentura, qui ei semper in studijs et pietate collega exstitit, videt ille Thomam magna attentione abreptum, et scribendo occupatum, ac Spiritum sanctum in columbæ specie et ad aures adstantem, qui ei quæ scribenda erant dictaret: quo viso, D. Bonauentura, nequod impedimentum scribendi daret, statim se cubiculo proripit.

Cùm die Natiuitatis Domini ad ædes Card. Richardi diuertisset, eodemq; duo prædiuites Iudæi, et in lege egregiè periti conuenissent, grauis disputatio de aduentu Messiæ orta est; quæ cum in multam noctem traheretur, et Iudæi victos se faterentur, res in crastinum defertur. Interea Thomam rem precibus Deo commendante, eòdem Iudæi reuersi, Iudaicam perfidiam abiurant, Christoque nomen dantes baptismate abluuntur.

Clemens Papa IV. cùm ei Archiepiſcopatum Neapolitanum traderet, vir ſanctus eum repudiat, obnixè poſtulans, ne huuſmodi ſe dignitatibus in poſterum oneraret: diuitias enim et mundi honores, præ ea qua præditus erat animi dimiſsione, heroicè faſtidiuit; vtpote qui olim laudanti ciuitatem Pariſienſem pluris opus Imperfectum Chryſoſtomi in Matthæum, quam eam ſe facere reſponderit.

Bononiæ quadam die in conuentu contemplans inambulabat, cùm frater quidam externus ei obuiàm factus petijt, vt se comitem itineris, facta sibi à Priore obuium assumendi potestate, ad negotia quædam obeunda præberet. Thomas paret, sed dum præ pedum infirmitate præeuntem sequi non posset, alter durius increpare cœpit, quod Thomas æquo animo tulit. Ciuibus autem quibus notus erat, ad hanc submissionem obstupescentibus ait, hac ratione monasticam disciplinam perfici.

Eo tempore quo Manichæorum dogmata oppugnabat, S. Ludouicus Rex Galliæ eum ad conuiuium inuitauit. Prioris quidem iussu eò se contulit, at inter epulas adeò studijs intentus erat, vt manu mensam percutiens diceret, Definitum est contra Manichæos, *vocansque ex nomine socium, Surge, ait, et scribe. Dicente porro Priore non se domi sed in mensa regia versari, veniam à Rege petijt.*

Creberrimos mentis patiebatur excessus, vt ij qui his non assueuerant, admirarentur, timentes nequid ei humanitus accidisset: Hinc factum est vt dum illi medicorum consilio in tibia adhibendum esset cauterium, in eiusmodi excessu id factum sit: illo quippe tibiam extendente, adeò mente in Deum eleuatus erat, vt ab omni sensu alienus, nullum dolorem sentiret.

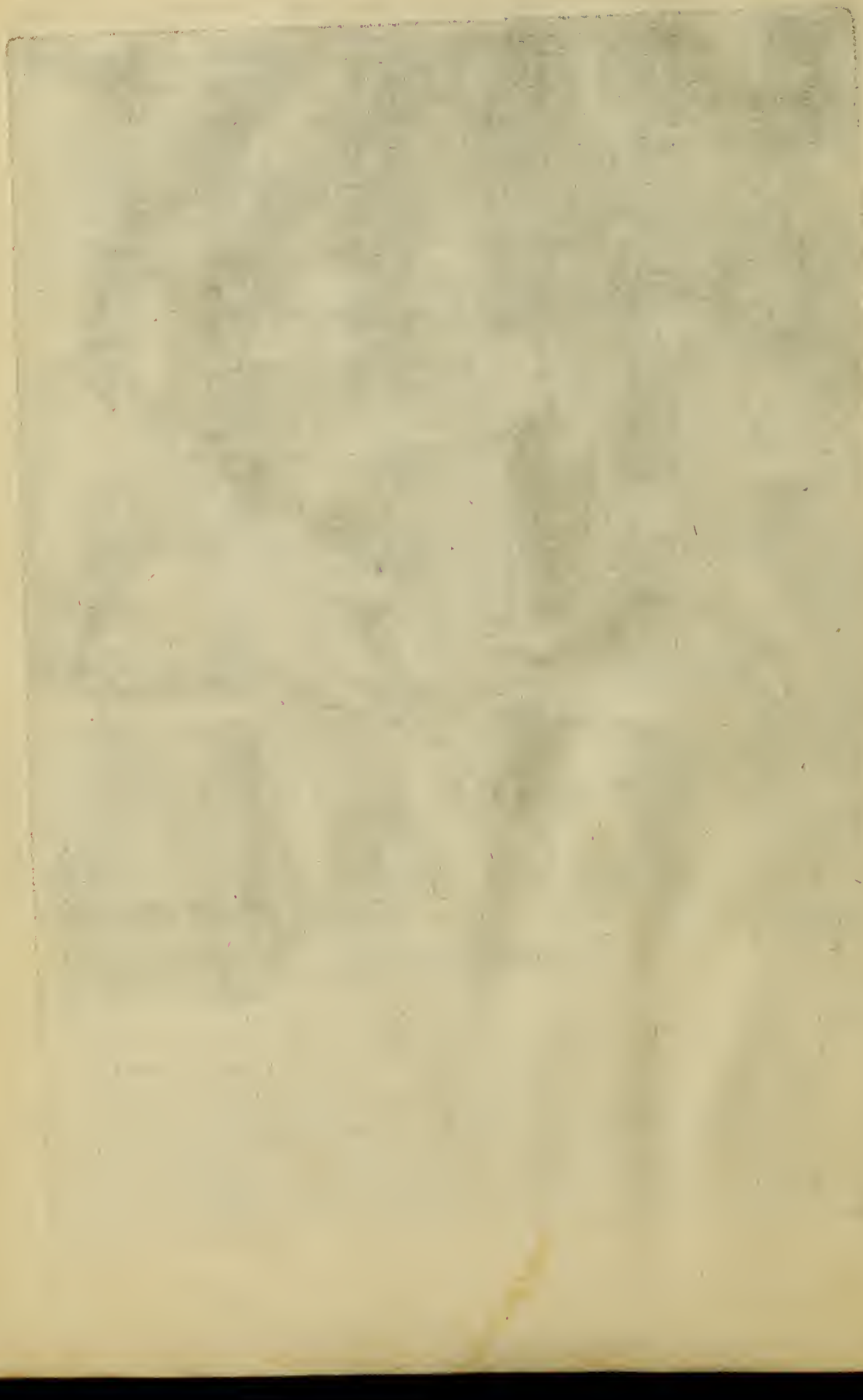

Ad Concilium Lugduni indictum se conferens, in itinere morbo correptus ad cœnobium Fossæ-nouæ Cistertiensis Ord. diuertit; vbi cum vltimum instare sibi diem prospiceret, fratribus illius loci Cantica Canticorum exposuit. Verùm cùm ad ea verba, Veni dilecte mi, *&c. peruenisset, oculis in cælum sublatis, spiritum Deo reddidit. Visus est eodem momento Religioso cuidam S. Petrus Apost. qui Thomam è schola ad cælum trahere videbatur. Quin et Albertus Magnus Coloniæ existens, lacrymans adstantibus dixit, F. Thomas de Aquino Ecclesiæ lumen hodie exspirauit.*

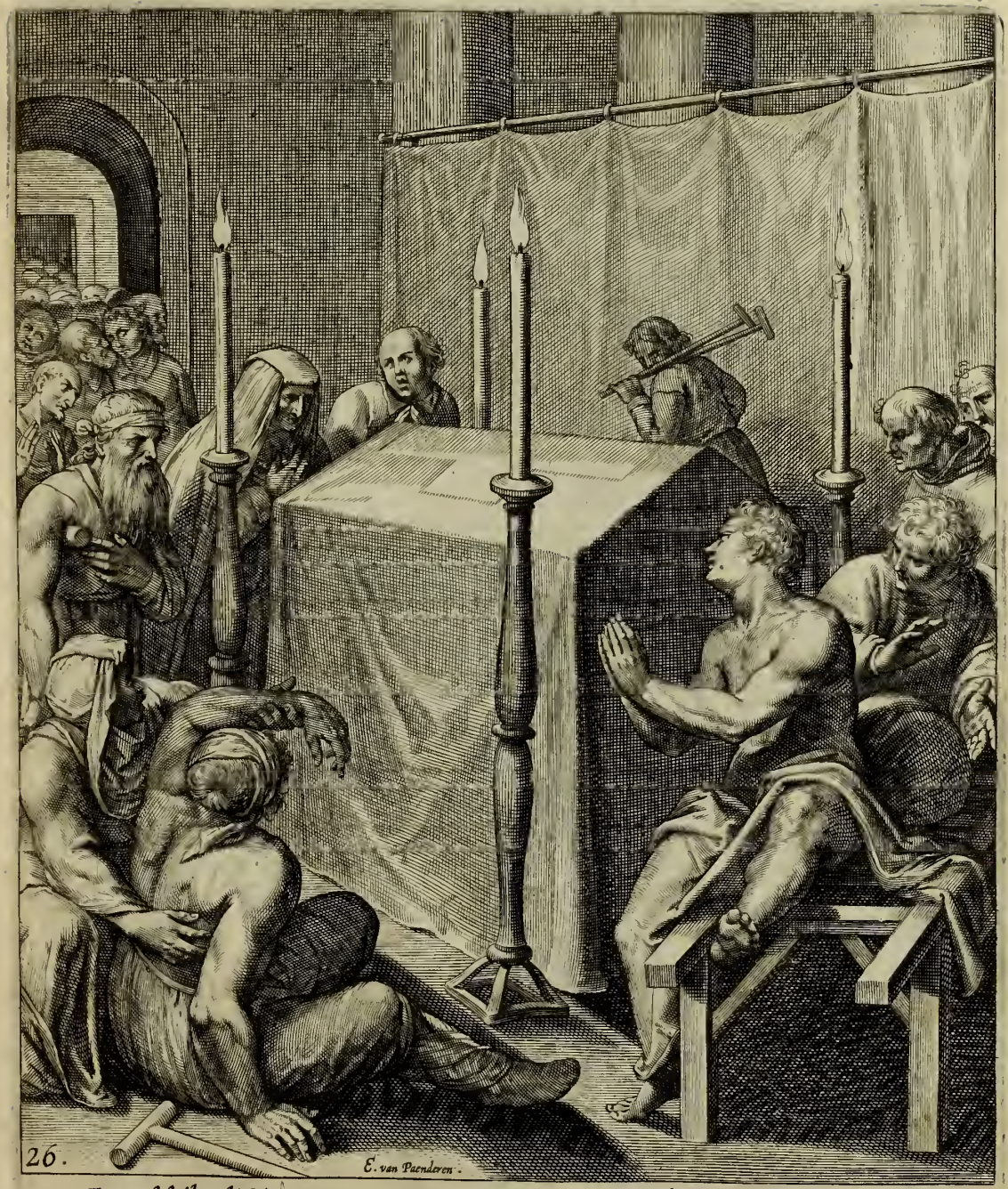

Incredibile dictu quantum mortuus sui desiderium reliquerit, deplorabant abreptum omnes eius regionis incolæ, et quotquot veræ pietatis studiosi erant, qui magno numero ad exequias confluebant. Conditus est ante summum altare, ad cuius tumulum plurima miracula Deus fieri permisit. Prior monasterij cæcus, visum recuperat, mortuus eò delatus ad vitam redit, et plurimi energumeni liberantur.

Vt ſacrum eius corpus terræ mandatum fuit, Abbas et Monachi eius loci veriti ne tantus thesaurus quandoque auferretur, de nocte aliò illud tranſtulerunt. Sed cum vir ſanctus Abbati in ſomnis appareret, minaſque ni ad priſtinum locum reduceret, intentaret, rurſus tumulum aperiunt, vnde mira odoris fragrantia emanauit, corpore veſtibusque integris adhuc repertis.

28. E. van Paendren.

Cùm verò visum esset Domino nouis et egregijs miraculis indies mirificare Sanctum suum, multorum Principum et totius orbis instantiâ, post maturum et sincerum ab Archiepiscopo Neapolitano Episcopoque Viterbiensi factum examen communi totius Ecclesiæ, Pontificisque Ioannis XXII. consensu, in Sanctorum numerum Auenione translatus est, anno 1323.

Dolebat vniuersus Ordo Prædicatorum tantum thesaurum sub alienis tutoribus contineri: vnde totius Ordinis nomine Generalis à Pontifice impetrauit, sacrum vt corpus Tholosam potissimùm, idque multis de causis, transferretur. Occurrit sacræ huic trãslationi Galliæ Regis frater Dux Andegauensis, magna hominum multitudine stipatus; vt supra CL. hominum millia eò conuenisse dicantur.

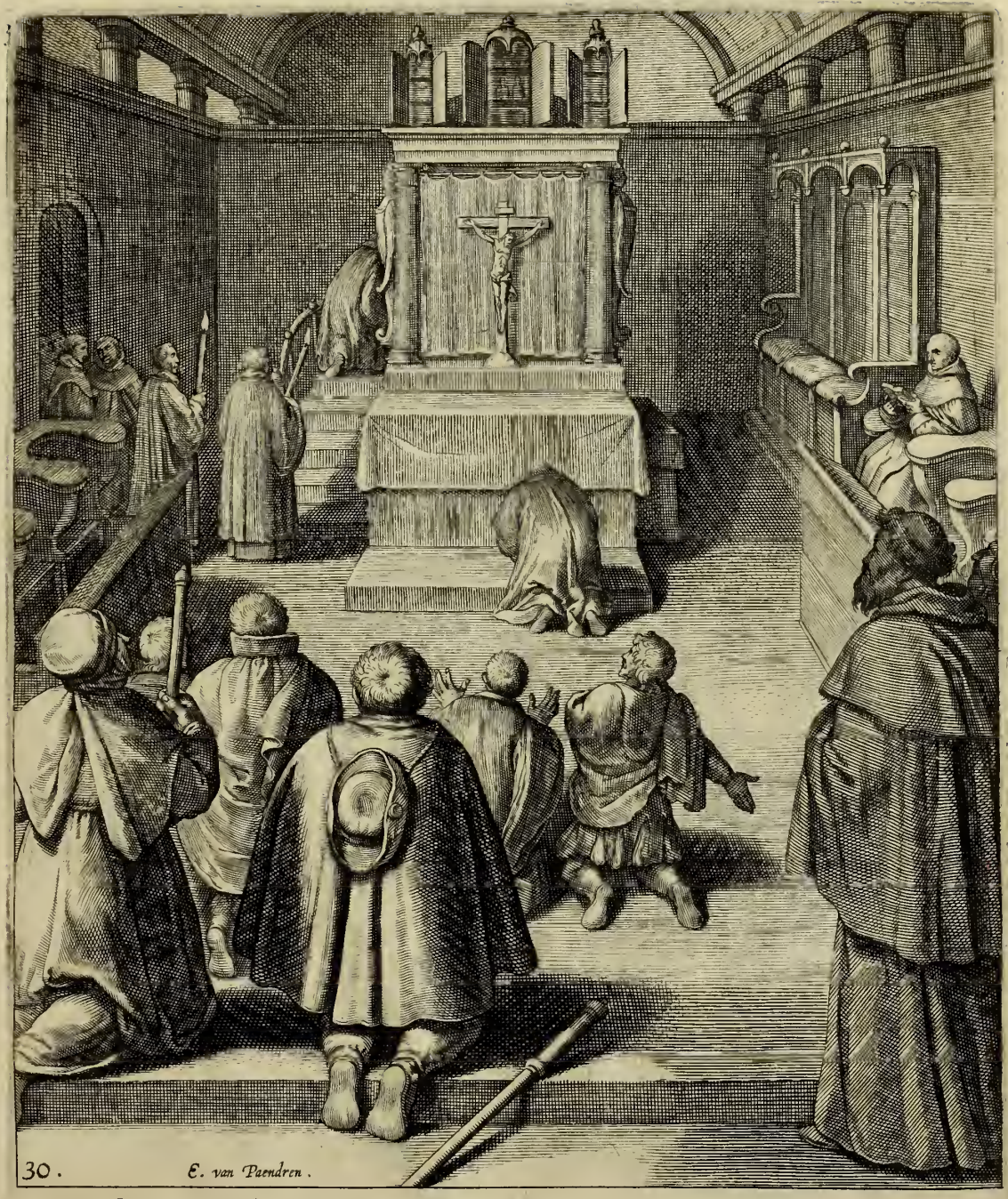

Magnus quotidie hominum numerus ad ſepulchrum eius Tholoſam confluebat, tum ſanitatis conſequendæ gratia, tum verò voti exſoluendi: vnde factum eſt vt Pontifex Clemens ex indulto ſedis Apoſtolicæ, indulgentias largitus ſit iis qui in anniuerſario depoſitionis eius die, confeßione expiati, et ſacra Euchariſtia refecti templum fratrum Dominicanorum viſitauerint.

Fl. Kts 1/4.

1405.
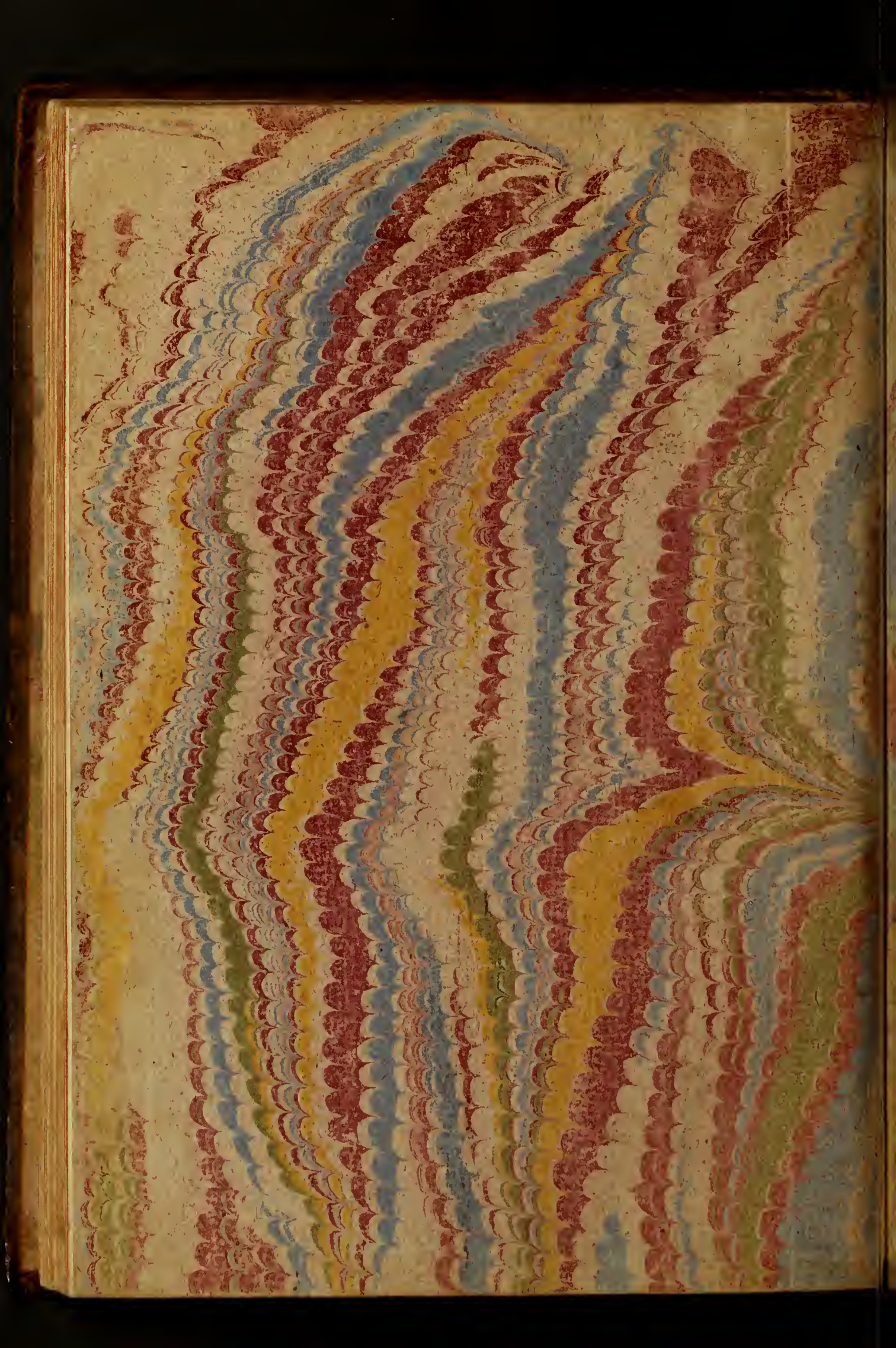
N.° 1.